

PREȘEDINTE

Biroul permanent al Senatului

Bp. 138 / 21.04.2023

Biroul permanent al Senatului

L. 227 / 24.04.2023

Domnului Mario-Ovidiu Oprea

Nr. 29411/20.04.2023

Secretar General

Senatul României

Domnul Secretar General,

Ca răspuns la adresa dumneavoastră nr. 1394/21.03.2023, înregistrată la Registratura Curții de Conturi sub nr. 26595/28.03.2023, prin care ne-ați transmis propunerea legislativă pentru alinierea la principiul contributivității a pensiilor de serviciu acordate anumitor categorii din sistemul public, precum și pentru modificarea unor acte normative (b 138/14.03.2023), în vederea avizării, vă transmitem observațiile instituției noastre.

Potrivit expunerii de motive, propunerea legislativă pentru alinierea la principiul contributivității a pensiilor de serviciu acordate anumitor categorii din sistemul public, precum și pentru modificarea unor acte normative (b 138/14.03.2023) are ca obiect reformarea sistemului de pensii de serviciu prin alinierea acestora la principiul contributivității, urmând ca acestea să devină pensii, în înțelesul Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare. Propunerea legislativă are în vedere cinci categorii socio-profesionale care au un regim juridic special de pensionare, respectiv corpul diplomatic și consular, funcționarii publici parlamentari, personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor, personalul aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă, precum și personalul Curții de Conturi, cu excepția celor aparținând consilierilor de conturi.

În esență, pensiile categoriilor socio-profesionale menționate anterior se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și al cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul de calcul prevăzut în Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare.

Având în vedere că propunerea legislativă vizează și pensiile de serviciu ale personalului de specialitate al Curții de Conturi, considerăm că se impun următoarele observații:

1. Pentru asigurarea respectării prevederilor art. I alin. (3) din Legea fundamentală, sub aspectul principiului securității juridice și al speranței legitime, al principiului constituțional al

PREȘEDINTE

legalității, consacrat la art. 1 alin. (5), al principiului neretroactivității prevăzut la art. 15 alin. (2), al principiului nediscriminării, reamintim cele statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 328/2020 la paragraful nr. 19 în sensul că „Principiul speranței legitime este indisolubil legat de statul de drept. În virtutea acestui principiu, organele statului sunt obligate să acționeze în conformitate cu dispozițiile legale și să respecte speranțele legitime întemeiate pe prevederile legale în vigoare, indivizii putând conta pe previzibilitatea normelor legal adoptate și fiind astfel în măsură să își planifice viitorul în contextul drepturilor conferite de aceste dispoziții. Desigur, acest principiu nu împiedică statul să facă schimbări legislative, însă îi impune obligația ca, ori de câte ori o face, să mențină o balanță rezonabilă între încrederea indivizilor în prevederile legale existente și interesele pentru a căror satisfacere operează modificarea cadrului legal”.

În virtutea principiului speranței legitime, titularii unor drepturi prezente sau viitoare (la care au vocație) au un drept la continuitatea acțiunii statale, astfel încât statul să nu încalce încrederea legitimă a persoanelor în stabilitatea și continuitatea acțiunilor lor, fiind încurajate să-și planifice acțiunile pe termen scurt, dar și pe termen lung, prin raportare la propriile persoane și familii și determinând o anumită conduită în gestionarea bunurilor lor prezente și viitoare.

2. Curtea de Conturi este o instituție fundamentală a statului, de rang constituțional, ce desfășoară o activitate reglementată expres și imperativ prin dispozițiile art. 140 din Constituția României, republicată, care la alin. 1, teza I, menționează: ”Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public”.

Atributul de instituție fundamentală a statului a fost evidențiat frecvent în jurisprudența Curții Constituționale a României, care a stabilit fără echivoc că ”Prin rolul său, Curtea de Conturi face parte din instituțiile fundamentale ale statului, activitatea sa fiind indispensabilă asigurării suportului financiar al funcționării tuturor organelor statului. Natura Curții de Conturi de instituție fundamentală a statului este deopotrivă subliniată de statutul constituțional al acesteia, ca și de faptul că organizarea și funcționarea sa, adică regimul său juridic, se reglementează, potrivit art. 73 alin. (3) lit. l) din Constituție, prin lege organică”. (Decizia Curții Constituționale nr. 544 din 28 iunie 2006).

3. Pentru personalul de specialitate al Curții de Conturi sunt stabilite o serie de incompatibilități și interdicții, cum ar fi: interzicerea desfășurării de activități comerciale, de activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură, interzicerea dobândirii calității de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, nu pot face parte din partide sau formațiuni politice și nici să desfășoare sau să participe la activități cu caracter politic, sunt obligați ca în exercitarea atribuțiilor să se abțină de la exprimarea sau manifestarea, în orice mod, a convingerilor lor politice.

PREȘEDINTE

Interdicția cea mai relevantă este imposibilitatea exercitării oricărei alte funcții și implicit de realizare a unor venituri suplimentare în afara exercitării profesiei de auditor public extern, venituri care s-ar fi reflectat în cuantumul pensiei bazat pe contributivitate.

Instituirea pensiei de serviciu pentru auditorii publici externi nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună auditorii. Pensia de care beneficiază auditorii publici externi este o pensie de serviciu acordată în baza unei legi organice izvorâte din Constituția României, și determinată de importanța și caracterul special al activității complexe de control/audit realizată în cadrul Curții de Conturi, ce rezultă din Constituție, precum și din legea de organizare și funcționare a acestei instituții. Curții de Conturi îi revine un rol cheie privind creșterea responsabilității în utilizarea și administrarea fondurilor publice, inclusiv a fondurilor alocate României de Uniunea Europeană și de alte instituții financiare internaționale, în combaterea risipei și a fraudei, precum și la instaurarea unui climat ferm de respectare riguroasă a disciplinei financiare, potrivit principiilor bunei gestiuni financiare, fiind singura autoritate competentă să certifice acuratețea și veridicitatea datelor din conturile anuale de execuție bugetară ale instituțiilor și autorităților publice, activitate desfășurată exclusiv de către auditorii publici externi.

4. Curtea de Conturi Europeană cu sediul la Luxemburg, ca instituție europeană fundamentală, oferă personalului propriu remunerații competitive și un pachet complet de beneficii, care include printre altele un plan de pensie care constă într-o componentă-beneficii și într-o componentă-contribuție.

Practic, Curtea de Conturi în calitate de instituție supremă de audit membră a Organizației Internaționale a Instituțiilor Supreme de Audit (INTOSAI), a adoptat în mod asemănător modalitatea de calcul a pensiilor acordate la nivelul Curții de Conturi Europene, formulă de stabilire compusă dintr-o componentă necontributivă-beneficii (care se suportă de la bugetul de stat), și o componentă contributivă-contribuție (partea achitată de la bugetul asigurărilor sociale de stat).

Pensia de serviciu este o componentă a carierei auditorului public extern, întocmai ca angajarea, formarea profesională continuă, evaluarea și promovarea, pensionarea marcând momentul final al carierei profesionale, fiind o compensație a activității desfășurate, cu semnificația juridică a unui drept patrimonial, care trebuie să producă efecte juridice indiferent de circumstanțe, chiar și în cazul unor constrângeri bugetare.

Precizăm că actualul cadru legislativ care reglementează acordarea pensiei de serviciu pentru auditorii publici externi reprezintă o garanție a independenței și a calității activității desfășurate de aceștia în cadrul Curții de Conturi, fiind în același timp un indicator al securității sociale pentru această categorie socio-profesională.

PREȘEDINTE

5. În ceea ce privește impactul financiar al propunerii de reglementare, potrivit art. 31 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în instrumentul de prezentare și motivare, inițiatorul a menționat o economie la bugetul de stat de aproximativ 40.000 lei/an, pentru un viitor pensionar beneficiar de pensie de serviciu din categoria personalului Curții de Conturi. Apreciem că această sumă nu este fundamentată și dovedită, în condițiile în care prin propunerea legislativă sunt exceptați de la aplicarea principiului contributivității consilierii de conturi, iar datele prezentate de Casa Națională de Pensii Publice și la care s-au raportat inițiatorii includ și pensiile speciale ale acestora.

6. În ceea ce privește solicitarea de avizare transmisă de dumneavoastră, Curtea de Conturi, în temeiul dispozițiilor art. 117 alin. (2) din Constituția României și a art. 41 din Legea nr. 94/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 67 alin. (1) și art. 68 alin. (1) din Codul administrativ, avizează proiectele de acte normative în două situații strict delimitate de lege, respectiv, fie în cazul înființării de către Guvern sau ministere a unor organe de specialitate în subordinea lor, fie, la cererea Senatului sau a Camerei Deputaților, în cazul proiectului bugetului de stat și a proiectelor de lege în domeniul finanțelor și al contabilității publice sau prin aplicarea cărora ar rezulta o diminuare a veniturilor sau o majorare a cheltuielilor aprobate prin legea bugetară.

Considerăm că, în cazul de față, nu se impune emiterea unui aviz de către Curtea de Conturi, potrivit dispozițiilor legale menționate anterior, în condițiile în care propunerea legislativă nu reglementează înființarea unui organ de specialitate și nici nu rezultă o diminuare a veniturilor sau o majorare a cheltuielilor aprobate prin legea bugetară, ci vizează o economie la bugetul de stat nefundamentată.

Cu aleasă considerație,

MIHAI BUSUIOC

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI A ROMÂNIEI